

Душанов град без Срба

РТС, 21. март 2010. год

Од десетак хиљада, колико их је било до 1999. године, данас у Призрену живи 17-оро Срба и само једно дете, петогодишња Милица.

Последице етничког чишћења на Косову и Метохији највидљивије су у градовима где се преостало српско становништво пребројава на прсте. Тако је и у древном Душановом граду, Призрену, који се некада поносио мултиетничким животом, окупљајући, поред Албанаца, Турке, Србе, Горанце и Хрвате. Од десетак хиљада, колико их је било до 1999. године, данас у Призрену живи 17-оро Срба и само једно дете, петогодишња Милица.

У мартовском погрому 2004. у Призрену је изгорело све што припада Српској православној цркви и српском народу. Пламен је гутао Поткаљаје, најлепши и најстарији део Призрена где су живели Срби, а који је красио Храм Христа Спаса из 14. века. Владичански двор, Богословија, а у граду Саборни храм Светог Ђорђа и Богородица Љевишка. 17. марта 2004. било је 50 Срба у Призрену. Сви су евакуисани у базу КФОР-а. Тако су преживели, али се већина више није вратила у свој град. Од тада опстају захваљујући бризи свештенства, али и заштити коју некима од њих пружају комшије Турци.

Најпотреснији пример је несебично пријатељство између Евице Ђорђевић, њене ћерке Милице и деде Адема Мујовића. Само са њим смеју на улицу, он им набавља намирнице, брине о свему.

"Ја волим свој град. Ту су гробови мојих родитеља и мог деде који је био свештеник, парох. Редовно обилазимо гробове на Задушнице. Ко би им палио свеће свих ових десет година да нисмо ми ту?", каже Евица.

"Чим је она решила да остане овде, на свом огњишту, ја сам рекао да ћу да помогнем колико могу, добровољно", рекао је кроз плач Адам Мујовић.

Призрен без Срба није исти град. Призрен је за многе најлепши град на Косову, јединствене архитектуре, климе, али без Срба, тврде, то није исти град.

Сећање на некадашњи Призрен чува Милош Некић, који са своје 82 године живи сам. Кућу уништену 17. марта обновила му је косовска влада, али, каже, није на продају.

"Призрен се без Срба замислити не може. Они су мислили 17. марта да нас тотално збришу, али стицајем неких околности нису нас све збрисали", рекао је Некић.

Млади Призренци не говоре српски језик и не желе да причају за РТС, али они старији, убеђују нас да желе да се Срби врате. А има и оних који се стиде недела својих сународника.

Да ли је повратак могућ, проверавао је у Призрену, државни секретар Министарства за Космет Оливер Ивановић.

"Веома је битно да држава помогне у томе и да се успостави нека индиректна комуникација са косовским властима, јер ови људи неће моћи да опстану ако не буду имали све факторе на својој старни. У овом тренутку им је подршка само јака вера. Колико ће то трајати, не знам. Мислим да је у најскорије време потребно да добију конкретну помоћ", рекао је Ивановић.

Из Призрена одлазимо плашећи се да ту можда следећи пут нећемо срести јунаке наше репортаже. Људе хероје, који 11 година живе као сенке у свом граду и који можда неће више имати снаге да се боре.

